

INBLICK

Web 2.0 erbjuder oss möjligheten till en demokratisk dialog

Web 2.0 är ett nytt modeord. Det ska riva kontrollen över medierna ur händerna på de globala medieföretagen och ge den till medborgarna. Men vad innebär detta för förhållandet mellan politiker och medborgare?

Traditionellt har medierna spelat en viktig roll i politiken. Rollen som den fjärde statsmakten har inneburit att medierna med hjälp av grävande journalistik har utmanat politikerna och avslöjat fusk och korruption.

Men rollen som medborgarnas vakthund har urvattnats under de senaste åren. Politikerna har blivit mer drivna i "mediespelet", och de har anställt "spindoctors" och medierådgivare för att hjälpa dem begå sig i mediernas strålkastarljus. Samtidigt har journalistiken urvattnats, blivit sensationspräglad och förlorat viljan att utföra det långvariga och seiga arbete som riktig grävande journalistik kräver. Stora globala medieföretag har medverkat till att medierna blivit mer en fråga om underhållning och vinst än debatt och demokrati.

Det kan i det här ljuset se ut som om det finns ett behov för alternativ till de traditionella medierna. Frågan är, om de nya elektroniska medierna kan göra jobbet.

Från första början utropades Internet till en anarkistisk utmaning mot de tidigare existerande informationsstrukturerna. Internet förväntades möjliggöra helt nya former för interaktion mellan människor, oberoende av tid och plats. Men förhoppningarna eller föräningarna realiserades inte. Merparten av trafiken på Internet kretsade kring tjänster som inte på ett avgörande sätt skiljde sig från de former som man kände till från tidigare. Även om vissa modifieringar gjordes på kommunikationsformen, blev det fortsättningsvis tal om företrädesvis envägskommunikation från företag till konsument.

Sålunda blev Internet snarare en ny kommunikationskanal för samma medieföretag som dominerat de traditionella medierna. Mediernas roll förändrades inte i grunden. Internet har därför ofta avfärdats som mindre relevant för problematiken politik-medier.

Kontrollen hos användarna

Web 2.0 kan kanske ändra på detta, om den trend som kan observeras bland andra tjänster på nätet också slår igenom här.

Web 2.0 är ett slagord, som täcker en mindre revolution i det sätt som kommunikation och samarbete över Internet föregår. Som med många slagord är innehållet lite oklart. Men kärnan i begreppet är, att kontrollen över innehållet i allt högre grad ligger hos användaren istället för hos tjänsteleverantören. Kända exempel på detta är Wikipedia, Internetlexikonet som skrivs av användarna, MySpace, där hoppfulla musiker kan presentera sina verk och YouTube, där användarna kan ladda upp sina egna videor. Användarna vill inte vara passiva konsument, utan de vill nu istället vara aktiva innehållsproducenter.

På Web 2.0 är det inte tillräckligt för medieföretagen att erbjuda underhållning eller information utan det är nödvändigt för dem att ge användarna en möjlighet att använda sina egna begåvningar och ut-

trycka sina åsikter. Det nya digitala medielandskapet präglas av samarbete mellan många, ett samarbete som kan gå ut på allt från underhållning till utveckling av Open Source-programvara. Det handlar mer om hur det görs än vad som görs.

Denna utveckling medförde att den amerikanska tidskriften Time år 2006 korade läsaren till årets personlighet. Motiveringen var, att privatpersoner i långt högre grad har

nikation i form av information om hennes synpunkter, något som politikerna är vana vid. Användarna ville debattera med henne om vilka mått som vore önskvärda.

Detta är ett exempel på hur Internet kan ge en aktiv grupp medborgare möjlighet att kringgå medierna som mellanled och direkt utmana politikerna.

Fortsätter utvecklingen, blir "medie-spin" inte en användbar strategi för poli-

"Tyvärr är medborgarna i cyberdemokratin långt ifrån så väluppfostrade som en dialog utan herradöme förutsätter."

tagit kontrollen över informationsåldern. Internet blev enligt Time 2006 ett verktyg för att sammanföra många små bidrag till en helhet som kan få förändring till stånd.

Potential för politiker

Frågan är vad allt detta betyder för förhållandet mellan politiker, medier och medborgare. På ett direkt sätt kan Web 2.0 frigöra den politiska debatten från mediernas kontroll, och göra medborgarna till sina egna vakthundar.

En del förändring har redan skett i USA, och som vanligt följer vi efter. Vid presidentvalet 2004 var det den demokratiska kandidaten **Howard Dean** som bäst utnyttjade Internets möjligheter för att försäkra sig om finansiering. Även om det inte räckte till för att bli nominerad av partiet, visade hans aktivering av Internet-gräsrotterna att det finns potential i att använda Internet. Många har sedan dess följt i Deans fotspår.

Utvecklingen ger medborgarna möjlighet att delta direkt i den politiska processen. Längst har utvecklingen nått inom politiska bloggar, där politiker och privatpersoner kommenterar aktuella politiska ämnen. Även om politiska bloggar inte är okända här hemma, har utvecklingen i USA nått en del längre. Bloggosfären har en högre status, och några av skribenterna är respekterade politiska kommentatorer, som har bidragit med nytt input i det politiska landskapet.

Den nyutnämnda ledaren av den demokratiska majoriteten, **Nancy Pelosi**, försökte utnyttja den nya politiska bloggosfären och fick en gratis lektion i vad Web 2.0 kräver av politikerna. På våren 2006 använde hon den populära bloggen Daily Kos för att sprida sina åsikter. Men hon lärde sig snabbt att användarna är mer krävande än vanligt.

Pelosi svarade inte på de inlägg som posterades som respons på hennes egna inlägg. Detta ledde till att användarna blev förtörnade och undrade vad de då ska göra med hennes "pressmeddelanden". Användarna ville inte ha envägskommu-

tikerna på Web 2.0. Här är det inte uteslutande journalister som håller i mikrofonen. I stället blir politikerna tvungna att gå i dialog med läsarna. För att parafasera ett något slitet begrepp, så är det hunden som viftar på svansen och inte omvänt. Frågan är, om denna kontroll kan överföras till världen utanför skärmen så att Web 2.0 kan föra med sig en högre grad av medborgarinflytande över politiken.

Med byxorna nere

I USA är det också i stigande grad de politiska bloggarna som får fast politikerna med byxorna nere. Detta hände närmast bokstavligen för republikanen **Mark Foley**, som blev avslöjad för sina sexuella inviter till en tidigare anställd man, som dessutom var under 18 år gammal. Historien läckte ut via en blogg. Detta och andra exempel visar, att politikerna inte längre kan gå säkra. Det är mycket svårt att hålla inne med en saftig historia och möjligheterna till läckage är oändliga.

Även om fokus också i de traditionella medierna ofta ligger på sensationer och skandaler, kan Web 2.0 ge medborgarna en större möjlighet att övervaka politikerna direkt. I framtiden kan det utvecklas nätverk, som via nätet samarbetar om bestämda ämnesområden. Detta är något som redan finns, men i framtiden får dessa nätverk ännu bättre chans att arbeta. Alla idéer, statistik och beslutsprocesser kan utsättas för en kritisk granskning, som utförs av intresserade medborgare med de nödvändiga kunskaperna och viljan att borra sig in till problemets kärna.

Dialog utan herradöme

De nya kommunikationsmöjligheterna gör en helt ny form för dialog och debatt mellan medborgarna möjlig, en form inom vars ramar medborgarna i allt mindre grad kan dominera varandra.

Härigenom skapas synbarligen en möjlighet att uppnå det ideal om en dialog utan herradöme som **Jürgen Habermas** ansåg vara en nödvändig förutsättning för den kommunikativa demokratin.

Men utvecklingen är ännu inte ens i närheten av realiserandet av detta ideal. Det teknologiska framsteget är inte utan fallgorpar. Ofta innebär iveren att diskutera också att en verbal ragnarök följer med. Var och en som regelbundet deltar i diskussioner på Internetfora vet, hur lätt diskussionen övergår i en ändlös ström av nedriga urladdningar. Det är inte lätt att skapa en dialog utan friktioner.

Det hela underlättas inte av att kommunikationen är skriftlig, trots en strid ström av smileys och akronymer. Möjligheterna till videokommunikation är ännu inte helt här och frågan är, om den någonsin kan ersätta kommunikation som sker ansikte mot ansikte?

Tyvärr är medborgarna i cyberdemokratin långt ifrån så väluppfostrade som en dialog utan herradöme förutsätter. Som alla ideal är den inte nödvändigtvis realiserbar, men den kan åtminstone vara värd att tänka på. Också verklighetens demokrati kan behöva en spegel, som utställer alla brister.

Även om bloggar står för avslöjandena är de fortfarande beroende av att de traditionella medierna tar upp historien. Bloggosfären är (ännu) inte stark nog till att tvinga fram följder – det är fortsättningsvis de traditionella medierna som slår fast dagsordningen.

Även om Web 2.0 ger medborgarna möjligheter, finns det förutsättningar som ska uppfyllas innan dessa möjligheter kan utnyttjas till fullo. En helt avgörande förutsättning är, att det finns medborgare som ids göra en insats, och som har förmågan och chans att göra det. Teknologin kan ge möjligheten, men förmågan och lusten skapas fortsättningsvis IRL (*In Real Life*).

Henrik Serup Christensen är doktorand i statskunskap, Åbo Akademi hchruste@abo.fi

ORDET: WEB 2.0

Web 2.0 är ett samlingsbegrepp som myntades av **Tim O'Reilly**. Gemensamt för Web 2.0 är att alla användare ska ha möjligheter till interaktivitet och samarbete. En webbsida ska uppfylla tre villkor för att få kallas Web 2.0:

- Användaren ska själv kunna vara med och bidra till sajten innehåll.
- Användaren ska kunna ha kontroll över sin information.
- Designen ska vara fyllig, interaktiv och användarvänlig.